

***118. VIŠE NE MORAMO TRČATI** / Video skupina Doma učenika srednjih škola, Bjelovar: 2002. - grupa autora. - k.: Zvonimir Krajina. - m.: Dražen Pleško i Dalibor Vukalović. - 57 sec., SVHS, dokumentarni

***119. VOLE LI SE MOBITELI?** / Autorski studio - FFV, Zagreb: 2002. - autor, sc. i k.: Luka Stamać. - m.: Matija Iveković. - 55 sec., Mini DV, videospot

120. ZABORAVLJENO LICE / KVK Liburnija-film, Rijeka: 2002. - autorica i sc.: Andrea Gnjata Matković. - k.: Tatjana Cotić. - m. i t.: Marko Boško. - g.: Darko Duda i Robert Matković. - 15 min. 10 sec., VHS, igrani

***121. ZANIMANJE ILI ZABAVA** / Autorski studio - FFV, Zagreb: 2002. - autor i sc.: Luka Stamać. - k.: Luka Stamać i Andrej Hanžek. - m.: Mladen Magdalenić. - t.: Andrej Hanžek. - 16 min. 34 sec., Mini DV, dokumentarni

***122. ZID** / KVK Liburnija-film, Rijeka: 2002. - autor: Branko Gržetić. - k.: Ervin Debeuc. - m.: Damir Debeuc. - 51 sec., VHS, igrani

***123. ZOZARA** / FAG Enthusia Planck, Samobor: 2001./2002. - autor, sc., m. i t.: Matko Burić. - k.: Josip Parać. - gl.: Suso & Slide. - 3 min. 33 sec., Mini DV, žanr

***124. ŽIVOT JE KAO SAN** / FKVK Zaprešić, Zaprešić: 2002. - autor: Jadranko Lopatić. - 2 min., Mini DV, animirani

Kratice:

a. = animacija
g. = glumci
gl. = glazba
k. = kamera
m. = montaža
sc. = scenarij
t. = ton

67 radova označenih zvjezdicom odlukom Ocjenjivačkog suda u sastavu: Petar Krelja, Dan Oki, Ante Peterlić i Zoran Tadić odabrani su za revijske programe.

Duško Popović

TREBA VIDJETI SVAKI KADAR...

Intervju u pokušaju s Ivanom Martincem, iz osobito niskih pobuda i na okrutan i podmukao način

Rekli su mi svašta: te, neće ti Martinac dati intervju, nije ga nikomu dao već dvanaest godina; te, ako uopće pristane razgovarati s tobom, više će te pitati o tebi, o datumu rođenja i drugim tvojim horoskopskim osobinama, pa ako mu se eventualno učini prihvatljivim ono što od tebe čuje, onda možda, ali nije baš vjerovatno; te, moraš ga uhvatiti u pravom trenutku, kad su mu zvijezde naklonjene i ako budeš imao sreće...; te, još nitko nije uspio proniknuti u njega i njegovo stvaralaštvo u dva sata razgovora, morao bi se preseliti u Split i biti s njim nekoliko mjeseci, da ga eventualno uspiješ donekle shvatiti.

Ivan Martinac

E sad, ovo sa selidbom u Split nekako mi se najviše dopalo. Mogao bih živjeti u Splitu, ima zgodnih mjesta, znam i neke ljude tamo (i od tamo) a valjda bi i to druženje s Ivanom Martincem (ako bi on uopće pristao na tako nešto) bilo bar dijelom sadržajno i efektno kakvim ga zamišljam. No, bojim se da Vera nema u godišnjem proračunu stavku mogjeg višemjesečnog boravka na moru, a sam si (kao slobodni novinar i sve što uz to ide) nekako i ne bih mogao pomoći. Ah, ti novci! A baš bi mi bilo zgodno, ponovo se bacam u iluzorne valove te ideje.

I tako, prije otprilike godinu i pol nazovem (što bi se reklo: 'ostvarim prvi kontakt') lijepo gospodina Martinca, odgovarajuće uspaničaren svim onim najavama i strašenjima, i gotovo se onesvjestim: čovjek pristojan i fin, lijepo smo se izrazgovarali, čak sam (*sorry*, ne bih mogao ovo propustiti, ta i ja sam samo čovjek /i novinar/) dobio i pohvale za svoje tekstove o drugim autorima hrvatskoga neprofесиjskoga filmskog stvaralaštva, ali...postoji ta moja odluka, kaže mi gospodin Martinac, da ne dajem intervju pa ćete shvatiti, to vrijedi za sve pa i za vas, ali tko zna, ako se odlučim progovoriti, možda prigodom promocije svoje monografije i ako vi budete tamo u tom trenutku, ništa ne obećavam, ali eto, takva mogućnost postoji, a poslije toga, vjerojatno više neću uopće davati intervju. Dobro, to je već nešto, stanem ja trljati ruke i uvjeravati svoje informatore/mučitelje da taj Martinac i nije neki bauk, kakvim ga oni čini se vide.

No, čovjek snuje, a Bog odlučuje (ili već tako nekako) pa ja ne stigoh na promociju monografije, a sve i da jesam, koliko sam čuo, od intervjuja ionako ne bi bilo ništa. Tako sam taj razgovor s Martincem opet pomaknuo u svoje-mu kalendaru, a sve da me muče na najgore i najbezumnije načine (recimo, da mi čupaju nokte, stave mi onog štakora na trbuh, ispod užarena lonca ili me satima tjeraju da slušam Thompsonove pjesmuljke) ne bih mogao priznati kada to planiram konačno napraviti jer ni sam nisam imao pojma o tome.

I onda se stvari stanu odvijati, ma gotovo bih rekao, filmskom brzinom. Kažu mi da sam dio ekipe koja ide na 34. reviju u Split, da je to, možda, prava šansa da dobijem taj intervju, pa mi kažu neka nazovem Ivana Martinca i najavim svoj dolazak, pa mi kažu neka to nikako ne učinim jer je bolje staviti čovjeka pred svršen čin, pojaviti se i reći: ja sam tu, gospodine Martinac, došao sam samo zbog vas i lijepo vas molim da se predomislite i da mi date intervju, pa mi kažu, ma što ja imam tebi objašnjavati, valjda se i sam znaš snaći, ta novinar si, i tako, krećem iz Zagreba u petak, 22. studenoga 2002. (datum mi se čini dobar i znakovit, četiri dvojke, dvije jedinice i dvije nule, onako, proporcionalno, djevičanski uredno, možda će biti i

povijesno važno, ako uspijem u svojim nakana-
ma?), kišno je jutro, a neki nas sputnici plaše
da je u Splitu orkansko nevrijeme i da sve naše
jakne i kaputi i kišobrani neće tamo imati
nikakva smisla. Dok se u prizemlju autobusa
jedu čvarci i ostale svinjarije (a čujem da se
obilno pije *hajdlerovača*), ja sjedim na katu i
lagano kisnem (autobus se baš nije pokazao
waterproof), pitajući se što mi je sve to trebalo
i koji me to vrug tjera da napadam mirne ljude
i građane i tjeram ih da mi pričaju o svemu i
svačemu.

U Splitu (nakon Knina, o kojem sam nedavno
razgovarao s Hrvojem Sarićem i čiji centar tone
pod dvadesetak centimetara mutne kišnice, dok
mi slavodobitno jurimo raskopanim ulicama
'starog hrvatskog kraljevskog grada') čeka nas
neopisiva prometna gužva (petak popodne),
razvedranje (dobar znak?), i svečano otva-
ranje Revije, prva revijska projekcija pa onda
obilježavanje 50. obljetnice Kinokluba Split i
projekcija filmova Ivana Martinca. Tu ćemo
postaviti zasjedu i pokušati izvršiti zločin.

Čovjek zbilja lako potpadne pod razne utjecaje,
posebno kada su nadnaravni i magični: ispunja
me neizmjernim ushićenjem pogled na *outfit*
Ivana Martinca: crni kaput i crveni šal. Ja sam,
naime, u crnom sakou i crvenoj majici (čista
slučajnost, časna riječ, ali opet znakovita!), da o
crvenoj AIDS mašnici u zapučku i ne govorimo.
Ako to nije koincidencija koja će nas privući,
mislim si, onda ne znam što bi drugo moglo.

Projekcija Martinčevih filmova započinje skan-
dalozno (baš kako i treba biti!), njegovim go-
vorom s packama upućenim nadležnima, zbog
škrтости i sporosti pri tehničkoj obradi njegovih
radova, objavom da je njegov jedini cjelo-
večernji igrani film, *Kuća na pijesku*, u Parizu
proglašen najboljim hrvatskim filmom ikada
snimljenim, a ta informacija, dakako, do ovih
krajeva nikada nije ni stigla, pa se zatim nas-
tavlja projekcijskim greškama. U prolazu
čujem da mu danas uopće nije dobar dan (ajoj!)
i da se protivio toj projekciji, htijući je odgodi-
ti za sutra. Neki govore da se ne bi iznenadili
ako se jednostavno pokupi i ode, prije nego što
ga uspijem uloviti. Sjedim strateški dosta
dobro, u trećem redu (na sjedalici na kojoj piše
Gregory Peck) pa ću, ako bude bilo potrebno,
valjda uspjeti izaći na vrijeme, lagano se zno-
jim razmišljajući. Ipak, sve prolazi u zadovol-
javajućim okvirima (poslije ću, usputno, od

Ivan Martinac

gospodina Martinca čuti da ton nije bio dobar,
da su ona zvona bila prebučna i uopće, da sve
to nije bilo onako kako je trebalo biti), publika
aplaudira pa se žurno kreće ka mjestu gdje će
biti *cocktail* za uzvanike, a ja se lagano probi-
jam prema pozornici i hvatam dobro mjesto za
prvi napad. Osjećam se pomalo kao Brut, čeka-
jući Cezara na Martovske ide, dok me ostali
sudionici zavjere gledaju s razumijevanjem,
valjda bi trebalo biti ohrabrujuće premda mi se
sve nekako čini da su im pogledi samilosni.

Negdje je oko 21.35 svi su već otišli pa smo u
dvorani ostali Ivan Martinac, jedna Sanja, jedan
Vanja, onda čovjek kojega Martinac zove 'Ajde,
Ante, ne zajejavaj', te još nekoliko samozataj-
nih ljudi (tih, ne glasaju se, pobožno slušaju što
će *guru* izjaviti), kojima zbog toga nisam niti
čuo pa naravno, ni mogao zapamtiti imena, i ja,
osjećajući se kao mladi pjesnik koji nosi prve
pjesme *bardu* na ogled. Pristupam sa svojim
najljepšim osmijehom (nije bog zna što, ali je
moj) i predstavljam se. Gospodin Martinac
odmah zna o komu je riječ (ohrabrujuće?), ali
me odmah i odbija (razočaravajuće?, očeki-
vano?, jedino moguće? - struji mi kroz glavu).
Drago mu je što se vidimo, ali on se upravo
digao iz kreveta, prvi put nakon šest mjeseci i
danas mu nije baš najbolji dan i, uostalom, ja
dobro znam da on ne daje intervjuje. Rukujemo
se i pozdravljamo. I to je to.

E, ali nije. Novinar u meni (po tko zna koji put)
pobjeđuje lijepo i (malo) građanski odgojena
čovjeka, pa se, k'o bajagi, povlačim, taktički
izlazim iz dvorane, ali samo zato da bih zauzeo
novu busiju, na odmorištu stubišta.

Već je 21.45. Martinac raspravlja s jednim od
suradnika o tehničkim i drugim aspektima
večerašnje projekcije, Sanja (koja ne zna idu li
na taj cocktail ili ga samo vozi kući) viče iz
prizemlja da 'oće li više krenuti'. Ja stojim pos-
tojano, kano klisurina, čekajući novu šansu. Ivan
Martinac silazi sa svojim licem Janusa, veličan-
stveno i prosijedo (promišljeno?) nepočešljan,
sa pogledom 'do posljednjeg daha', istim kao
na onoj fotografiji s naslovnice njegove mono-
grafije, s poluosmijehom, okružen pratnjom,
kako mu i dolikuje. Strpljivo čekam dovršetak
njegovih dogovora o nastavku večeri (ako pris-
tane na taj *cocktail*, onda možda imam nešto
više vremena da ga gnjavim ostatak noći?) pa
tako čujem, opet neugodno iznenađenje, da mu
se ne da ići tako daleko, da nek se gone oni i
njihova večera u Koteksa, da jedva čeka svoj
krevet, iz kojega se digao prvi put nakon šest
mjeseci i tome slično. Ubacujem se preko reda
i nudim dogovor za sutra, mogao bih ga nazvati
pa da se nađemo kada se malo odmori i da
napravimo taj razgovor.

Stojimo u hodniku splitske Kinoteke, tj. kina
Zlatna vrata, svi su se već razišli, što na *cock-
tail*, što na druge sadržaje, jedino smo ostali nas
dvojica, Sanja, Vanja, 'Ajde, Ante, ne zaje-
javaj' i troje-četvoro preostalih. Ja zaista
nemam namjeru davati nikomu intervju, kaže
mi Ivan Martinac, jer sam tako odlučio, jer
nema čovjeka koji bi me mogao sasvim razum-
jeti, jer, znate, ja sam i filmski autor i pjesnik i
arhitekt i, smije se, zašto ne reći iskreno, ja sam
genijalan, a nema čovjeka s kojim bih mogao
razgovarati o svemu tome na pravi način, eto,
dogovarao sam se s Tončem Marovićem, on je
svakako izniman čovjek, ali je prije svega pjes-
nik, mogao bih s njime i o filmu, ali nije
arhitekt pa sam i njega odbio. Osim toga, kaže
maestro u jednom trenutku, ja se i sam bavim
publicistikom, znate, mirovina nije velika i
dobro mi dođe pisanje i objavljivanje, ja živim
od toga (znam kako vam je, kažem, i ja isto), pa
mi onda više paše da sam pišem o sebi i svojem
stvaralaštvu, nego da to čine drugi. Pun sam
razumijevanja i povlačim se pred autoritetima,

ali eto, kad smo već tu, pitam, vidim da je u
većini vaših filmova, bar ovih koje smo gledali
večeras, Lordan Zafranović, kao glumac, pa me
zanima je li to slučajno ili ste ga baš namjerno
birali.

Već smo ispred zgrade Kinoteke, u Dioklecija-
novoj 7, a pred nama je oglasna ploča obližnje
pizzerije, koja uz ostalo nudi fažol s kobasicom,
tripice i roštilj. Negdje je 21.55. Kroz Zlatna
vrata naziru se noge Grgura Ninskog, s onim
sretnonosnim palcem, koji bliješti mesinganim
sjajem pod neonom obnovljena parka. Moja
Ana, Splićanka, kaže mi da baš i nije oduševl-
jena preuređenjem, a meni se, eto, sviđa. To je
ono, o ukusima i tako dalje.

Ivan Martinac se smije. Naravno da sam uzimao
kolege iz Kluba kao glumce u svojim filmovi-
ma i oni su radili što sam od njih tražio, jer,
znate, unosi mi se u lice, ja sam bio koju god-
inu stariji od njih i došao sam iz Beograda s
određenim ugledom pa tu nije bilo problema.
Lordan je bio uvijek za suradnju, a stvarno,
okreće se prijateljima, a di je on večeras, baš
sam mislio da će biti s nama, a eto, razišli smo
se svi po svitu i to vam je tako. Bio sam neko-
liko godina neupitni vođa, znalo se da sam ja
šef, vodio sam ih sve i pokušavao ih učiti svo-
jim gledanjima, svojoj estetici i bilo je tada
dobro i imali smo velike rezultate. Onda se
znalo što je film i da se jedino na filmskoj traci
zaista može raditi kako treba. Danas je sve više
izdajica, posebno nekih za koje nisam mogao
vjerovati da će krenuti tim putom, taj nesretni
video sve je zaveo, a zna se da to nije isto.
Dobro, još bih mogao pristati na to da se snima
na videovrpču, ali onda se sve to mora prebaci-
ti na filmsku traku, prije montaže, a ne kako
danas rade, snimaju i montiraju na videu pa tek
konačnu verziju presnime na filmsku vrpču, a
to nije pravi pristup i ja tako ne želim i neću
raditi!

U tom se trenutku, dok *majstorov* glas odzvan-
ja između prošlosti i budućnosti, okružen zidi-
nama palače i novim parkom, onim crkvenim
tornjem s lijeve i štanovima buvljaka s desne
strane, nenadano gase svjetla koja obasjavaju
cijeli prizor, te zidine, park i mokri šljunak na
kojem stojimo. Nestanu iznebuha, odjednom pa
se onda ponovno stanu paliti, lagano opet rasv-
jetljavajući sve jače pozornicu na kojoj stojimo.
Vidite kako su vaše izjave gromovite, šalim se

(iako u svakoj šali ima i zrnce istine), čak se i svjetla pale i gase zbog toga, a Ivan Martinac nastavlja. Vidite, kaže mi gledajući me, kao i uvijek, ravno u oči, i večeras je na ovoj mojoj projekciji bilo ljudi koji misle da sve znaju o filmu i rade, snimaju ili pišu o svemu tome, a nemaju pojma. Njima nije još ni danas jasno zašto u mojim filmovima nema dijaloga ni monologa, nema govora, nema teksta. A zašto nema? Pa zato jer su to dva medija, jer film ne trpi govorna objašnjenja. Pa nek' pišu eseje, ti glupi pizduni, ako žele nešto verbalno objašnjavati, nek idu tamo gdje im je mjesto, a film, film mora biti čist, rasterećen svih tih bespotrebnih dodataka i oni to ne razumiju, a onda naravno ne razumiju ni mene ni moje filmove, samo što ih je to strah priznati. Pa mi nabraja neka imena, od kojih bi mi se, da je imam, digla kosa na glavi.

Vi naravno znate da ovo nije intervju, kaže Ivan Martinac ponovno, ne bih mogao pristati na tako nešto, posebno ne na snimanje, kamere i rasvjeta i sva ta tehnika, to uopće ne dolazi u obzir, a ja se smješkam u sebi jer, srećom, kao i obično, nisam mu poturio diktafon pod nos i ništa ne zapisujem, samo razgovaramo, okruženi tišinom splitske noći (sada je već 22.05 i prestala je zvonjava koja nas je neko vrijeme zaglušila), prošavši kroz Zlatna vrata Dioklecijanove palače, pod tamnom patinom Grgurova kipa, na mjestu gdje se jedna, davna povijest, sažima s onom nešto mladom, još uvijek u krugu stare splitske utvrde, dok se nebom ponovo navlače tmasti oblaci i sprema se kiša.

Svi pobožno šute, tek Ante pokušava ubaciti koju svoju ali ga Martinac odmah ušutkava s 'Ajde, Ante, ne zajejavaj'. U glavi mi se okreće bezbroj pitanja: o prvim naznakama njegovih budućih aktivnosti, o tome zašto je izabrao arhitekturu i zašto je iz Zagreba otišao u Beograd, tj. o Mirjani, o tome tko ga je pozvao i zašto na studij u Centru za stručno osposobljavanje filmskih radnika, o poeziji, o šahu, o tome što mu znači njegova titula majstora amaterskog filma, koju je dobio još 1964, nakon samo četiri ili pet godina rada na filmu (!), o njegovu utjecaju na suvremeni arhitektonski slog u Splitu i šire, o barem nekima od njegovih sedamdesetak filmova, o Živojinu Pavloviću i Tomislavu Gotovcu, o njegovu viđenju važnosti glazbe u filmu i načinu kako je birao glazbene motive, o FAS-u, o posljednjih deset

godina bez novoga filma i o budućih deset, o planovima, o budućnosti, o smislu i značenju Nagrade za životno djelo (presuda ili priznanje?), o nagradama uopće, o upisu u Kinoklub Zagreb i prvom scenariju donesenu Mihovilu Pansiniju na uvid i o brzu odlasku, o filmskoj formi i sadržaju, o Dalmaciji i Splitu i koliko su mu važni, o zdravlju i o bolesti, o životu i o smrti. Znam da je na mnoga od tih pitanja već odgovorio drugim kolegama, ali, tko zna, možda bih uspio saznati i nešto novo, otkriti neki detalj, možda banalan, možda presudan, kojim bih se približio spoznaji o tome tko je, zaista, Ivan Martinac.

Vrijeme neumoljivo prolazi pa mi je sve jasnije da ćemo se uskoro morati rastati (ma kakva dva sata razgovora, ili više, uspjeli smo u nekih 45 minuta prijeći otprilike isto toliko metara, između dvorane Kina Zlatna vrata i ovoga mokrog i škriputavog šljunka na kojem sada stojimo) i da više neću moći pitati bilo što od ovoga o čemu mislim. Naš je krug sve širi, Sanja ide na jednu stranu, Vanja na drugu, Ante je odustao od zajejavanja, a i drugima je već lagano dosta.

Martinac konačno odlučuje da neće na taj *cocktail* pa se društvo razilazi. Negdje je oko 22.20, dalmatinska metropola uglavnom već spava, osim nekoliko ljubavnih parova, djece koja neumorno bacaju petarde i filmaša, uz ostale beskućnike. Očajnički se hvatam posljednje teme, o horoskopima i njihovoj važnosti, a Ivan Martinac me, odmah, naravno pita o mojem datumu rođenja, pa donekle razočarano i oprezno konstatira: 'Vaga' a ja repliciram: 'Ne, Djeвица' (rođen sam na prijelazu jednog znaka u drugi), kao da će to nešto promijeniti i kao da će se, zbog mojeg datuma rođenja i horoskopskog znaka, zaista gospodin Martinac predomisliti pa će, tu i sada, odlučiti neka ga ipak sutra nazovem i dogovorimo taj intervju. Naravno, čuda se događaju sve rjeđe pa mi, na konačnom rastanku, Ivan Martinac tek dobacuje, s desetak metara udaljenosti, dok se uspinje stubama uz Grgura a ja koračam opet prema Zlatnim vratima, neka ipak ne napišem imena onih pizduna koje je spomenuo prije desetak minuta, a ja, što ću, obećajem da ću voditi o tomu računa. Više se ne rukujemo, to smo u ovih 45 minuta učinili već nekoliko puta, stalno se opraštajući i stalno se vraćajući razgovoru, uvjeravajući se uzajam-

no da to nije intervju, a tonući sve dublje u nešto što je intervjuu bilo opasno slično.

I tako, koračam kroz uske uličice sjevernoga dijela Dioklecijanove palače pa preko praznoga trga, dok iz sve tamnijih oblaka počinju padati prve kapi kiše. U glavi su mi Martinčeve rečenice, izrečene 'u obranu filma', na retrospektivnoj projekciji održanoj 1999. godine u povodu dodjele Nagrade za životno djelo: "...*Svaki je drukčiji, svaki ima svoj (a ne moj!) stil. Molim vas, nemojte u njima tražiti priču, iako svi oni imaju (ajmoreć jednorečeničnu) priču, koja, razumije se, nije osobito važna. Jednostavno ih gledajte iz kadra u kadar (kao što se sluša glazba) jer treba vidjeti svaki kadar - da bi se vidio film...*"

Ernest Gregl, filmski tehnolog

ČUDNOVATA DOGAĐANJA ILI RESTAURACIJA 8 mm FILMOVA IVANA MARTINCA

U dugogodišnjoj praksi tehnološke obrade filмова već sam mnogo puta vidio kako pojedini filmovi fizički reagiraju kada se u njihovu originalnu materiju intervenira, pa iako je to sasvim metafizički pristup, osobito sada, dok intenzivno radim na restauraciji starih filmova, ponovno dolazim do spoznaje da se neki filmovi ponašaju kao živa bića. Ima nešto u njima što više ili manje zrači, pruža otpor ili se tvrdoglavno otima od namjere da se od njihove postojeće fizičke strukture učini nešto drugo. Prihvaćao sam to s nekoga fizikalnog stajališta, jer silna energija velikog broja ljudi koji sudjeluju u stvaranju filma sublimira se u atomske čestice filmske vrpce, jer sve što se oko filma radi fokusira se i prenosi na male kvadratiće filmske vrpce, koji upijaju svu intelektualnu i fizičku energiju realizatora, te formiraju određenu strukturu filma, koji opet vizualno doživljavamo na ekranu prosvjetljavanjem kroz projektor. Kod filmova o kojima je riječ dešavalo se nešto što je i mene dovodilo do posebna razmišljanja.

Filmovi autora Ivana Martinca pružali su toliki otpor pri intervencijama u njihovu preoblikovanju u drugi status filmske vrpce, da je to dovodilo do cijelih potresa u prijateljskim odnosima kod tehničkih suradnika pa do same odluke jednog laboratorija da prestane s radom

na takvim poslovima (koji su se do tada normalno radili) jer su gubici u materijalu, vremenu i tehnološkom procesu odjednom postali golemi. Sve je počelo bezazleno i rutinski, a možda i ne. Šest odabranih starih filmova splitskog autora Ivana Martica snimljenih šezdesetih godina prošlog stoljeća, na 8 mm *umkher*-vrpici, znači jedinom originalu koji je s dugotrajnom upotrebom doživio razna mehanička oštećenja, trebalo je restaurirati i prebacivanjem sa 8 mm na 16 mm vrpce osigurati dalji životni vijek. Nakon posebne provjere samog autora, o sposobnosti, povjerenju, te ostalim zvjezdanim znakovima filmskoga tehnologa kojemu se daju u ruke i ti filmovi, to posebno čuvano blago autora, gdje su zapisana sva htijenja, ambicije i umjetnička nadahnuća tih stvaralačkih godina, dakle ti filmovi koje autor gleda kao dio sebe, povjereni su sada drugoj osobi. Štoviše, ambicije su bile da se ti filmovi osuvremene s optičkim tonom, odnosno vrata u zvučno stanje kako su bili gledani u onim godinama kada se paralelno uz projekciju 8 mm slike sinkrono reproducirao ton preko magnetofonske vrpce. Dakle s potpunim povjerenjem autora da će svaki kvadrat filma ostati na broju kao u originalu, mojem istraživačkom zanosu restauratora da produljim vijek trajanja, u ruke su mi predani ti filmovi.

Bilo je to 28. travnja 2001. godine.

Monolog o Splitu Ivana Martinca

Kako uvijek inzistiram na maksimalnoj kvaliteti rada, odlučeno je da se radovi na prebacivanju sa 8 na 16 mm vrpce obave u provjerenu, vrlo specijaliziranu budimpeštanskom Foto trik studiju kod g. Imre Varge, koji takve poslove radi i za mađarski državni arhiv.

Uz organizaciju Hrvatskoga filmskog saveza i svestranu potporu gđe Vere Robić-Škarica, na